1939 ий
24
МАРТ
№ 27 (526)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

Коммунизмыш каяшлан боевой программа

21 мартыште ВКП(б)-н XVIII с'ездше шке пашажым пытарыш. Сталинский победитель-шамычын с'ездше большевистский партийын монолитный единствожым, Сталинский Центральный Комитет йыр тудын сплоченностьшым пеш раш ончыктыш. XVIII партийный с'езд чумыр советский калыкын большевистский партийлан, мудрый вождь Сталин йолташлан беззаветно преданный улмыжым эше ик гана демонстрироватлыше с'езд лие.

Большевистский партийын XVIII с'ездше ВКП(б) ЦК-н политический линийжым да практический пашажым одобритлыш. ВКП(б) ЦК-н отчетный периодышто проводитлыме политический линийже—советский мландым социализмын чыла тушманже-шамыч деч эрыктыме линий, шемер-шамычым ВКП(б)-н Центральный Комитетше йыр эше чот сплотитлыме, мемнан элысе калык-шамычын келшен илымашыштым эше чот пеңгыдемдыме линий. Экономика шотышто—промышленность ден ял озанлыкыште у техника негызеш технический реконструкцийым завершитлыме линий. Международный отношений шотышто—мир, мир верч тыршыше эл-шамыч дене сотрудничатлыме, пошкудо отношенийым пеңгыдемдыме, фашистский агрессийын жертвышкыже логалше калык-шамычлан поддержкым пумо, мемнан социалистический государствын боевой куатшым эреак пеңгыдемдыме линий.

Коммунистический партийын вуйлатымыже дене мемнан эл всемирно-исторический значенийан сеңымаш-шамычым ыштен. СССР-ыште коммунизмын первый фазыже—социализм тӱң шотышто ыштен шукталтын. Мемнан эл калык озанлык развитийын у полосашкыже, классдыме социалистический общество строительствым завершитлыме да социализм гыч коммунизмыш постепенно вончымо полосашке пурен.

Чумыр советский калыкын да тӱнясе пролетариатын вождьшо Сталин йолташ социализм гыч коммунизмыш постепенно вончашлан корным гениально палемден: „Ме главный капиталистический эл-шамычым производство техника да промышленностьын развитий темпше шотышто ончылтен каен улына. Тиде пеш сае. Но тиде шагал. Нуным тугак экономический шотыштат ончылтен каяш кӱлеш. Ме тидым ыштен кертына, да ме тидым ыштышаш улына. Главный капиталистический эл - шамычым экономически ончылтен каена гын веле, ме мемнан эл потреблений предмет-шамыч дене тичмашынак темыме лиеш манын, мемнан деке продукт изобилий лиеш да ме коммунизмын первый фазыже гыч тудын кокымшо фазыже дек куснаш йӧным налына манын расчитыватлен кертына".

Сталин йолташын докладше большевистский партийын, мемнан элын ончыкылык пашажлан боевой программа лийын шога. Промышленностьым вияңдаш, паша производительностьым кӱзыкташ, социалистический земледелий ден животноводствым нӧлташ, шемер-шамычын материальный ден культурный положенийыштым эше утларак саемдаш, Йошкар Армийым пеңгыдемдаш—теве мемнан ончылно шогышо боевой задача-шамыч.

Сталин йолташ кугу задачым шынден. Тиде задачым шуктышаш верч партийный да непартийный большевик-шамычлан пашам чот ыштышаш логалеш. Большевик-шамычын мутышт паша деч ойырлен ок шого. Но сеңымаш шке нигунамат ок тол. Нине исторический задача-шамычым шуктышаш верч Ленин семын, Сталин семын кучедалман.

Комсомол—партийын лишыл помощникше да ӱшанле резервше. Сандене Сталин йолташын шындыме задачыжым шуктымаште Ленинско-Сталинский комсомол ӱмбак пеш кугу ответственность возеш. Жданов йолташ XVIII с'ездыште ыштыме докладыштыже государственный пашаште комсомольын рольжым пеш раш определитлен: „Внутрикомсомольский паша—пеш важный паша. Но молан кӧра тудым ыштыман? Вет тудо самоцель лийын ок керт. Мыйын шонымаште, пӱтынь комсомольский паша комсомолец-шамычым активный государственный да партийный деятельностьлан ямдылымашке, комсомольын партий помощник улмо рольжо ден кылдалтше важнейший задачыжым реализоватлымашке круто савырнышаш".

Коммунизмын маршалже Сталин йолташын вуйлатымыже дене мемнан калык кумышо сталинский пятилеткын великий планжым тӱрыс шукта да коммунизмыш победоносно каймашым обеспечитла.

Политический ден производственный кугу нӧлталтмаш

22 мартыште Ленинград олан шуко предприятийлаштыже партийын XVIII ше с'ездшын паша итогшылан посвятитлыме митинг-шамыч эртаралтыныт. Выступатлыше-шамыч чыланат с'ездын исторический решенийжым шокшын саламленыт, предприятийлаште политический ден производственный кугу нӧлталтмаш нерген ойленыт, ВКП(б)-ын XVIII-ше с'ездше лӱмеш социалистический соревнованийым кумдан шараш ӱжмыт.

* * *

Квартальный программым срок деч ончыч темен Ленинградский завод-шамыч икте почеш весе ончыч предприятий-шамыч радамыш шогалыт. Таче Ломоносов лӱмеш завод эллан 6 миллионат 107 тӱжем теңгеаш продукцийым пуэн, квартальный планым темен. Партийын XVIII-ше с'ездше лӱмеш бригада-шамыч пашам пеш сайын ыштат.

ВКП(б)-ын XVIII С'ЕЗДШЕ

СССР КАЛЫК ОЗАНЛЫК РАЗВИТИЙЫН КУМЫШО ПЯТИЛЕТНИЙ ПЛАНЖЕ НЕРГЕН МОЛОТОВ ЙОЛТАШЫН ДОКЛАДШЕ ПОЧЕШ ВКП(б) XVIII С'ЕЗДЫН РЕШЕНИЙЖЕ

(ЕДИНОГЛАСНО ПРИНИМАТЛЫМЕ)

1. СССР калык озанлык развитийын кумышо пятилетний планже нерген Молотов йолташын доклад тезисше-шамычым основылан приниматлаш.

2. Тезис-шамыч дек тӧрлатымаш ден ешартыш-шамычым рассматриватлашлан с'ездын комиссийжым тыгай йолташ-шамыч составым сайлаш: Молотов В. М. (председатель), Алемасов А. М., Андреев А. А., Арутинов Г. А. Багиров М. Д., Бенедиктов И. А., Берия Л. П., Богданов В. Д., Борков Г. А., Буденный С. М., Булганин Н. А., Вагов А. В., Вознесенский Н. А., Ворошилов К. Е., Денисов М. Ф., Донской В. А., Доронин П. И., Жданов А. А., Жемчужина П. С., Зверев А. Г., Зотов В. П., Игнатов Н. Г., Изотов Н. А., Каганович Л. М., Каганович М. М., Калинин М. И., Качалин К. И., Коротченко Д. С., Косыгин А. Н., Кузнецов Н. Г., Любимов А. В., Малышев В. А., Меркулов Ф. А., Микоян А. И., Николаева К. И, Папанин И. Д., Пегов Н. Н., Первухин М. Г., Пономаренко П. К., Попков П. С., Попов Г. М., Протопопов Д. З., Растегин Г. С., Самохвалов А. И,. Седин И. К., Селезнев П. И., Скворцов Н. А., Соснин Л. А., Сталин И. В., Старостин М. И., Тевосян И. Т., Фролков А. А., Хрущев Н. С., Чарквиани К. Н., Чубин Я. А., Шагимарданов Ф. В., Шапошников Б. М., Шахурин А. И., Шверник Н. М., Щербаков А. С., Шпилевой П. И., Юсупов У.

ВКП(б) уставыште изменений-шамыч нерген Жданов йолташын докладше почеш ВКП(б) XVIII с'ездын решенийже

(ЕДИНОГЛАСНО ПРИНИМАТЛЫМЕ)

1. ВКП(б) уставыште изменений-шамыч нерген Жданов йолташын доклад тезисше-шамычым основылан приниматлаш.

2. Тезис дек тӧрлатымаш ден ешартыш-шамычым рассматриватлашлан да ВКП(б) устав текстыш изменений-шамычым вноситлашлан с'ездын комиссийжым тыгай йолташ-шамыч составым сайлаш: Жданов А. А. (председатель), Андреев А. А., Андрианов В. М., Багиров М. А., Бирюков Н. А., Бойцов В. И., (Орел) Бойцов И. П., Булатов В. С, (Крым), Бурмистенко М. А., Вишниченко А. Г., Ворошилов К. Е., Двинской В. А., Джаши М. И., Донской В. А., Дубровский А. А., Землячка Р. С., Игнатьев С. Д., Каганович Л. М., Калинин М. И., Кузнецов А. А., (Ленинград), Кузнецов И. А., Любавин П. М., Маленков Г. М., Матвеев А. П., (Белоруссия), Мехлис Л. З., Микоян А. И., Митин М. В., Михайлов Н. А., Мишакова О. П., Молотов В. М., Муругов И. В., Наденин И. П., Никитин В. Д., Орлов А. Л., Патоличев Н. С., Подушко А. Г., Поспелов П. Н., Родионов М. И., Седин И. К., Селезнев П. И., Сердюк З. Т., Скворцов Н. А., Спивак М. С., Сталин И. В., Хоменко Я. А., Хрущев Н. С., Чеплаков П. Ф., Черноусов Б. Н., Чуянов А. С., Шамберг М. А., Шахурин А. И., Шверник Н. М., Шкирятов М. Ф., Штыков Т. Ф., Щербаков А. С., Юлдашев М., Ярославский Ем.

С'ЕЗД ДНЕВНИК

15 мартысе эр заседаний

С'ездын 15 мартысе эр заседанийыштыже „СССР калык озанлык развитийын кумышо пятилетний планже" нерген Молотов йолташын докладше почеш прений тӱҥалын.

Заседанийым почмек, председательствоватлыше Щербаков йолташ первой мутым Пальцев йолташлан (Московский область) пуэн. Варажым Бойцов (Калининский область), Корниец (Украинский ССР), Папанин, Вознесенский, Шагимарданов (Башкирский АССР), Первухин (СССР электростанций ден электропромышленность калык комиссар) да Николаева (ВЦСПС) йолташ-шамыч выступатленыт.

Папанин йолташын выступатлымыжым с'езд шокшын вашлиеш.

СССР Госбанк председатель Вознесенский йолташ шке речьыштыже кумышо пятилеткын посна экономический проблемыже-шамычлан посвящатла.

Пальцев, Бойцов, Корниец ден Шагимарданов йолташ - шамыч с'ездлан Московский ден Калининский область-шамычын, Украинский ССР-ын да Башкирский АССР-ын кокымшо пятилеткыште ыштыме моткоч кугу сеңымаш нерген каласкалат.

Первухин йолташ с'ездлан эл электрофикаций шотышто кумышо пятилетний планыште шындыме задача-шамыч нерген каласкала.

Николаева йолташын выступатлымыже деч вара кас мартелан перерыв увертаралтеш.

ВСЕСОЮЗНЫЙ КОММУНИСТИЧЕСКИЙ (большевик-шамыч) ПАРТИЙЫН XVIII С'ЕЗДШЕ

ВКП(б) XVIII С'ЕЗД МАНДАТНЫЙ КОМИССИИЫН ДОКЛАДШЕ

ДОКЛАДЧИК МАЛЕНКОВ ЙОЛТАШ)*

Йолташ-шамыч, тыгай положительный фактеш посна шогалаш кÿлеш: делегат-шамычын ятыр количествыже высший ден средний образованийым иметла. Тидын нерген, образований почеш делегат-шамычын составше нерген тыгай данный-шамыч ойлат:

	Делег-шамыч шот	
	Абсолютн. данный дене	Итог дек проц. дене
Высший образованиян	418	26,5
Тиде шотышто:		
Техническиян	203	12,3
Незаконченный высшиян	78	5,0
Среднинян	352	22,5
Незаконченный среднинян да начальныян	721	46,0

Нине данный-шамыч гыч коеш: делегат-шамыч общий составын 54 процентше высший, незаконченный высший да средний образованийым иметла.

С'ездыште высший образованиян делегат-шамыч 418 еҥ але решающий йÿк праван делегат - шамыч общий количество дек 26,5 процент присутствоватла, тиде жапыштак партийын XVII с'ездыштыже высший образованиян делегат-шамыч 10 процент наре гына ылыч. Утларак шуко высший образованиян делегат шамычым тыгай делегаций - шамычын составыштышт иметлена: Московский—61 еҥ, Ленинградский—59, Ростовский—14, Харьковский—13, Днепропетровский—12, Горьковский—11, Киевский—8, Грузинский—9.

Высший ден средний образованиян ятыр делегат-шамыч улмо мемнан партий член-шамычын культура уровеньышт моткоч кугун кушмым отражатла. Чынак, пытартыш кок сталинский пятилеткыште высший образованийым иметлыше коммунист-шамычын общий количествышт 9 тÿжем гыч 127 тÿжем марте кугемын, средний образованиян—110 тÿжем гыч 335 тÿжем еҥ марте.

Делегат-шамыч коклаште ме партийын XVII ден XVIII с'ездше-шамыч кокла жапыште руководящий пашаш выдвигатлалтше шуко йолташым иметлена. Партий XVIII с'ездын делегатше-шамыч составыште партийын XVII с'ездше деч вара жапыште низовой паша гыч руководящий партийный, хозяйственный, советский пашашке выдвигатлалтше чылаже 618 йолташ уло.

С'ездын делегатше-шамыч коклаште партийын XVII ден XVIII с'ездше кокла жапыште низовой паша гыч утларак кугу пашаш выдвигатлыме-шамыч шукын улмо нерген данный-шамыч у кадр-шамычым выдвигатлымын общий процессшым отражатлат.

Сталин йолташын докладше гыч ме уже колын улына: отчетный периодышто партий 500 тÿжем утла у йолташым выдвигатлен. Тыгай выдвижений угыч ыштыме область, район, наркомат, предприятий, машинно-тракторный станций-шамычлан да партийный, советский ден хозяйственный органлаште пашам пеҥгыдемдашлан руководящий кадр - шамычыште потребностьын пеш кугун кушмыжлан лийын ыштылтын.

Тидын ден пырля, с'ездын делегатше-шамыч состав нерген данный-шамыч ончыктат: у кадр-шамычым смело выдвигатлыме ден пырля, партийын генеральный линийже верч, социализмым ыштыме паша верч кучедалмын да руководствын ятыр опытшым поген чумырышо тошто кадр-шамычын руководящий пашаште партий тичмаш мера дене кучылтеш. Тиде кеч тыжечат коеш: с'ездын делегатше-шамыч составыште партийын тошто членже - шамычын удельный висаже партийын общий составыштыже нунын удельный висаже деч ятыр кугу.

Партийный стаж	Партий с'ездын делегатше-шамыч проц. дене	ВКП(б) - н чыла членже проц. дене
1917 ий марте	2,4	0,3
1917 ий	2,6	1,0
1918 ий	3,1	1,6
1919 ий	6,7	2,7
1920 ий	4,6	2,7

Ужына, с'ездын делегатше-шамыч составыште подпольен да гражданский войнан боевой школжым эртыше партийын тошто кадрже-шамычын удельный висаже ВКП(б)-ын чыла членже коклаште соответствующий партийный стажан партий член-шамычын удельный висаже деч ятыр кугурак. Партийын чыла членже коклаште 1920 ий марте стажан партий член-шамыч 8,3 процент улыт гын, то с'ездын делегатше-шамыч составыште нуно 19,4 процент улыт.

Тиде шотышто 1929 ий гыч да вararak стажан партий член-шамыч нерген таҥастарыме данный-шамыч тиддеч шагал огыл показательный улыт. Партийын составыштыже ме 1929 ий гыч да варарак стажан ВКП(б) член-шамычым 70 процентым иметлена гын, тиде жапыштак делегат-шамыч составыште тыгаяк партийный стажан-шамычым 43 процентым иметлена.

Ийгот шотышто с'ездын делегатше-шамыч состав тыгай данный-шамыч дене характеризоваттлалтеш: с'ездын решающий йÿк праван делегатше-шамыч составын пелыже (49,5 процент)—35 ияш деч кугу огыл ийготан. Варажым 32 процентым 36 гыч 40 ияш марте ийготан делегат-шамыч составлятлат. 40 гыч 50 ияш марте—245 делегат, але 15,5 процент да 50 ияш деч шоҥгырак—48 делегат—3 процент.

Йолташ-шамыч, с'ездын делегатше-шамыч состав тиде жапыштак самырык кадр-шамычым ятыр выдвигатлымын результатшым да тошто кадр - шамычын опытыштым правильно использоватлымым отражатла. Тидыже естественно, вет партийын XVII ден XVIII с'ездше-шамыч кокласе эртыше жапыште Центральный Комитет пÿтынь мемнан пашаште тошто ден самырык кадр-шамычым сочетатлыме, иктыш ушымо сталинский линийым неуклонно шуктен шоген. (Сово кырымаш).

Каласаш лиеш, с'ездын делегатше-шамыч состав шкежат тошто ден самырык кадр-шамычым тиде иктыш ушымын, сочетатлымын моткоч раш иллюстрацийже улеш. Кадр-шамычым подбиратлыме шотышто, партийный руководствым пеҥгыдемдыме пашаште тошто ден самырык пашаеҥ-шамычым тиде сочетатлымылан, иктыш ушымылан, Сталин йолташын могай моткоч кугу значений придаватлымыжлан ме, йолташ-шамыч, чыланат колын улына.

Тошто ден самырык кадр-шамычым сочетатлыме, иктыш ушымо нерген Сталин йолташын тиде пеш важный директивыже дене млання чылаланнат ончыкыжым адак утларак строго руководстватлаш кÿлеш.

Икмыняр мут с'езд делегат-шамычын национальный составше нерген.

С'ездын пашаштыже 35 национальностьын делегатше - шамыч участвоватлат. С'ездыште руш, украинец, белорус, азербайджанец, грузин, армян, казах, узбек, туркмен, киргиз, таджик, татар, башкир, еврей, чуваш, калмык, мордва, марий да моло-шамыч присутствоватлат.

Тиде факт наглядно ончыкта: с'ездын составше денак мемнан родинасе калык шамычын пеҥгыде, шалаташ лийдыме келшен илымашышт адак да адак ик гана палемдалтеш. (Сово кырымаш).

Партий с'ездын пашаштыже участвоватлыше ÿдрамаш-делегат-шамыч количество нерген вопросеш поснак шогалаш кÿлеш. С'езд делегат-шамычын составыште ме чылаже решающий йÿк праван 143 ÿдрамашым але с'езд делегат-шамычын пÿтынь составше дек 9,1 процентым иметлена. Партийын XVII с'ездыштыже 89 ÿдрамаш але с'ездын составше дек 7,2 процент ыле. Каласаш кÿлеш, южо партийный организаций-шамыч руководящий партийный, советский ден хозяйственный пашашке ÿдрамаш-шамычым выдвигатлыме вопрос дек решительнырак лишемыт ыле гын, нуно с'ездыш шукырак ÿдрамашым сайлен кертыт ыле.

Чынжымак, Калининский организаций гай, организацийым валза. Калининский партийный организацийын составыштыже 7 тÿжем наре ÿдрамаш уло, тидыже пÿтынь областной партийный организаций составын 20 процентшым составлятла. Тиде жапыштак Калининский делегацийын составыштыже 4 ÿдрамаш гына, але делегат шамычын пÿтынь состав дек 11 процент.

Але теве Пермский делегаций, тудын составыштыже ик ÿдрамашат уке. Куйбышевский ден Омский делегаций-шамычат шкенынтын составыштышт ик ÿдрамашымат огыт иметле. Эше ятыр тыгай делегаций-шамычым лÿмдаш лиеш ыле.

Нине делегаций-шамычын примерышт дене огыл, Азербайджанский делегаций шкенжын составыштыже 7 ÿдрамашым иметла, тидын годымак нунын кокла гыч 4 ÿдрамашыже Баку оласе партий райкомышамычын секретарьышт улыт. (Сово кырымаш).

С'ездын ÿдрамаш-делегаткыже-шамыч коклаште ме партий райком-шамычын 32 секретарьыштым, предприятий-шамычын 5 директорыштым, первичный партийный организаций-шамычын 12 секретарьыштым иметлена. Делегатка-шамыч составыште врач-шамыч, учитель-шамыч, руководящий советский ден хозяйственный пашаеҥ-шамыч улыт.

С'ездын делегаткыже-шамыч гыч 21 йолташ Ленин орден дене моло союзный орден-шамыч дене наградитлалтын. (Сово кырымаш).

Делегат-шамыч коклаште—шкенжын Москва—Дальний Восток маршрут дене ыштыме отважный перелетшо дене палыме Советский Союз Герой Осипенко йолташ. (Сово кырымаш).

Икмыняр мут совещательный йÿк праван делегат-шамыч нерген. С'ездыште нуно чылаже, уже каласымем семын, 466 еҥ улыт. Нунын коклаште высший образованиян—25 процент, незаконченный высший да средний образованиян—27 процент.

Партийный стаж почеш: 1920 ий марте—20,6 процент, 1921 гыч 1923 ий марте—3,5 процент, 1924 гыч 1929 ий марте—45,3 процент, 1930 ий гыч варарак—30,6 процент.

С'ездын совещательный йÿкан делегатше-шамыч коклаште ÿдрамаш—32.

Партийын XVIII с'ездын составшым характеризоватлашлан адак тидым палемдаш кÿлешлан шотлем.

С'ездын делегатше-шамыч коклаште СССР Верховный Советын да союзный республика Верховный Совет-шамычын 606 депутатышт, але делегат-шамычын общий числа дек 31 процент улыт.

Делегат - шамыч составыште ме 484 орденоносецым але делегат-шамычын общий состав дек 25 процентым, тиде шотышто кок орден дене наградитлыме-шамыч—74, кумыт дене—26, ныл орден дене да утларак—9 еҥым иметлена.

С'ездын делегатше-шамыч коклаште ме Стахановым, Кривоносым, Огневым, Ангелинам, Гудовым да стахановский движенийын шуко моло чапле зачинательже-шамычым иметлена. (Сово кырымаш).

Делегат-шамыч коклаште ме Северный полюсыш знаменитый рейс дене дрейфоватлыше ий ÿмбалне легендарный зимовка дене, Москва—Владивосток исторический рейс дене мемнан родинам чапландарыше 23 Советский Союз Геройым, тугак Хасан ер деран кредалмашеш сеҥаш лийдыме Йошкар Армийын вийжым да куатшым, мемнан родинан куатшым чапландарыше герой шамычым иметлена. (Сово кырымаш).

С'ездын делегатше-шамыч состав нерген мый чыла данный шамыч, кудын нерген мый тланда докладыватлем, тугак партийный конференций-шамычын да партийын XVIII с'ездышкыже делегат-шамычым сайлымын могай йÿлатлымым дене эртымышт нерген Центральный Комитетыш верла гыч пурышо сведений-шамыч—XVII с'езд деч вара эртыше жапыште мемнан партийын адак утларак пеҥгыдеммыже нерген ончыктат.

Партийный организаций-шамыч с'ездыш партийын генеральный линийже верч утларак активно кучедалше-шамычым сайленыт. (Сово кырымаш).

Партийын с'ездше пÿтынь мемнан партийын шалаташ лийдыме единствожым да монолитностьшым

(Мучашыже 3-шо стр.)

*) Умбакыже. Тÿҥалтышыже 20 мартыште лекше „Рвезе Коммунист" газетыште.

ВСЕСОЮЗНЫЙ КОММУНИСТИЧЕСКИЙ (большевик-шамыч) ПАРТИЙЫН XVIII С'ЕЗДШЕ

С'ЕЗД ДНЕВНИК

15 мартысе кас заседаний

А. А. Андреев йолташын председательствоватлыме дене почылтмо с'ездын 15 мартысе кас заседанийыштыже В. М. Молотов йолташын докладше почеш прений умбакыже лийын. Меркулов (Шем металлургий калык комиссар), Булганин (СССР СНК председательын заместительже), Попков (Ленинград), Жемчужина (Рыбный промышленность калык комиссар), Игнатов (Куйбышевский область), Богданов (Кировский кӱртньӧ корно) да Малышев (Нелӧ Машиностроений калык комиссар) йолташ-шамыч выступатленыт.

Кас заседанийыште с'ездын Белорусский ССР ден Горьковский область шемер-шамычын делегацийышт саламленыт.

Белорусский калыкын делегацийже лӱм дене БССР калык артистка Александровская йолташ раш речь дене выступатлен.

С'езд Белоруссийын шемер представительже-шамычым куанен саламлен.

Горьковский областьын шемерже-шамыч деч пламенный речь дене Молотов лӱмеш автозаводын мастер-стахановецше Альшевский йолташ выступатлен.

16 мартысе эр заседаний

Эр заседанийыште СССР калык озанлык развитийын кумышо пятилетний планже нерген В. М. Молотов йолташын докладше почеш прений умбакыже лийын.

Первояк **Борков** йолташ (Новосибирск) выступатлен.

Трибуныште М. И. Калинин йолташ. Зал рӱжге совым кыра. Ленин—Сталин партийын икэн сай эргыжлан, великий Сталинын верный соратникшылан делегат - шамыч овацийым ыштат. Зал мучко куатле „ура" шуко гана шергылтеш. Мучашдымын кӱдырчыла сово кырымаш Калинин йолташлан ойлаш тӱҥалашыже кужу жап ок пу. Калинин йолташын ойлымыжым с'езд кеш кугу вниманий дене колыштын да делегат-шамыч шуко гана шокшын сово кырымаш дене прерыватленыт.

СССР текстильный промышленность калык комиссар **Косыгин** йолташ шкенжын выступленийыштыже текстильный промышленность пеша вопрослаш шогалеш.

Арутюновын (Армения) ойлымыжо деч вара трибуныш СССР земледелий калык комиссар Бенедиктов йолташ лектеш. Тудо кумышо пятилеткыште ял озанлыкын задачыже шамычеш подробно шогалеш.

Бенедиктов йолташ улшо земельный орган-шамыч структурым вашталтыме нерген вопросым шында.

Шпилевой йолташ (Сталинский область) деч вара СССР Судостроительный промышленность калык комиссар **Тевосян** йолташ ойла. С'езд делегат-шамычын шокшын вашлийме Тевосян йолташ тыге увертарыш: кызыт строитлыме да закладкыште улшо боевой корабль-шамыч великий Советский державылан достойный улыт.

Мут РККА генеральный штаб начальник **Шапошников** йолташлан пуалтеш.

Шкенжын речьыштыже Шапошников йолташ Советский Союзын обороноспособностьшым пеҥгыдемдашлан посна значенийым иметлыше кумышо пятилетний планын вопросшо-шамычеш шогалын.

16 мартысе кас заседаний

С'ездын 16 мартысе кас заседанийыштыже Молотов йолташын докладше почеш прений умбакыже лийын.

Прениймште **Попов** (Москва), авиационный промышленность калык комиссар **М. М. Каганович**, **Чубин** (Туркменский ССР), **С. М. Буденный**, **Бакрадзе** (Грузинский ССР) йолташ-шамыч выступатленыт.

Варажым с'ездым Украинысе, Тула оласе да Тульский областьысе, Иваново оласе да Ивановский областьысе пашазе-шамычын, колхозник-шамычын, советский интеллигенцийын делегацийышт саламленыт. Тиде шуко национальностян советский калыкын пеш кумда массыже дене большевистский партийын единствожым да пеҥгыде связьшым ончыктымо пеш чапле демонстраций ыле.

Советский молодежьын да Ленинский комсомолын делегацийжым с'езд куатле оваций дене вашлиеш. Делегаций лӱм дене Щеголев йолташ выступатлен.

17 мартысе эр заседаний

17 мартысе эр заседанийыште СССР калык озанлык развитийын кумышо пятилетний планже нерген В. М. Молотов йолташын докладше почеш прений умбакыже лийын.

Эр заседанийыште **Фролков** (Харьков), СССР Финанс Калык Комиссар **Зверев**, Советский элын кугу писательже **Шолохов**, Тихоокеанский флот командующий **Кузнецов**, **Вагов** (Киргизия), **Селезнев** (Краснодар), **Качалин** (Иркутск) да **Никита Изотов** йолташ-шамыч выступатленыт.

Молотов йолташын докладше почеш прениймште чылаже 37 оратор выступатлен. Изотов йолташын ойлымыжо деч вара с'езд прениймым чарыме нерген решенийым луктын.

Варажым председательствоватлыше Андреев йолташ тыге увертара:

— Заключительный мутым Молотов йолташ иметла.

Раш заключительный речьыште В. М. Молотов йолташ СССР калык озанлык развитийын кумышо пятилетний планже нерген с'езд деч ончыч печатьыште шарыме дискуссийым, тугак с'ездысе прениймым итожитлыш.

СССР калык озанлык развитийын кумышо пятилетний планже нерген доклад почеш В. М. Молотов йолташын тезисшым основылан приниматлаш предложений верч с'езд единодушно голосоватла. Тезис дек тӧрлатымаш ден ешартыш-шамычым рассматриватлашлан В. М. Молотов йолташын председательствоватлымыже дене 62 йолташ составан комиссийым сайлыме.

Эр заседанийын пытартыш ужашыже Пашазе- Кресаньык Йошкар Армийын, Военно-Морской Флотын да пограничный охрана войскан Ленин—Сталин пашалан беззаветно преданностьыштым, священный советский мландым аралымашке партий да правительствын первый ӱжмыжт почешак шогалаш ямде улмыштым ончыктышо демонстрацийыш савырнен.

С'езд трибуныш делегаций-шамычын представительышт икте почеш весе кӱзат—Советский Союз Герой лейтенант **Чернопятко**, краснофлотец **Мыльников**, батальонный комиссар **Нерченко**, полковник **Панфилов**, Советский Союз Герой комбриг **Денисов**, майор **Ростунов** да Советский Союз Герой полковник **Родимцев**. Пламенный да сердечный мут-шамыч дене нуно с'ездым саламлат.

18 мартысе эр заседаний

С'ездын 18 мартысе эр заседанийыштыже ончычшаш паша радамын кумышо пунктшым: ВКП(б) уставыште изменений-шамычым каҥашаш тӱҥалме. Доклад дене **А. А. Жданов** йолташ выступатлен. Тудым с'езд делегат-шамыч куатле оваций дене вашлийыныт.

Шкенжын раш докладыштыже Жданов йолташ с'ездлан обсуждатлаш вноситлыме ВКП(б) уставыште изменений-шамычын кӱлешыштым обоснoватлен.

Жданов йолташын докладшын заключительный ужашыжын пеш чапле да волноватлыше мутшо-шамычым с'езд делегат-шамыч напряженный вниманий дене колыштыныт:

— Ме, великий пролетарский стратег-шамыч Ленин ден Сталин армийын боецше-шамыч,—манеш Жданов йолташ, — Центральный Комитет ден Сталин йолташ йыр сплотитлалтше - шамыч, шкенан большевистский знамянам коммунизмын тичмашын сеҥымашкыже вумал наҥгаена.

Виян лийже мемнан великий партий!

Виян лийже гениальный вождь, большевистский партийын, советский калыкын да пӱтынь прогрессивный ден ончыл человечествын шӱмжӧ—мемнан Сталин!

Пӱтынь зал шогалеш. Большевистский партий лӱмеш, великий Сталин да тудын эн лишыл соратникше Жданов йолташ лӱмеш рӱжге сово кырымаш кӱдырта.

Жданов йолташын докладше почеш прений тӱҥалеш. Прениймште первояк **Чеплаков** йолташ (Азербайджанский ССР) выступатла.

Тиддеч вара эр заседаний петырна.

18 мартысе кас заседаний

Жданов йолташын докладыштыже шындыме партийный строительствын пеш шолдра вопросшо-шамыч с'ездыште оживленный прениймым тарванен.

Прениймште **Любовин** (Сталинский область) **Черноусов** (Москва), **Мишакова** (ВЛКСМ ЦК), **Бойцов** (Орловский область), **Подушко** (Днепропетровск), **Матвеев** (Белорусский ССР), **Штыков** (Ленинградский область), **Джаши** (Грузинский ССР), **Родионов** (Горьковский область) да **Патоличев** (Ярославский область) йолташ-шамыч выступатленыт.

Кас заседаний мучаште с'ездым Кузнецкий бассейнысе шахтер ден металлург-шамычын делегацийышт да Мурманын колызыжо-шамыч саламленыт.

Шокшын сово кырымаш дене ужатыме Кузбасс ден Мурман делегаций шамычын зал гыч лекмекышт, адакат моткоч чапле вашлиймаш лиеш. Кремлевский Дворецын Кугу залышкыже московский пионер ден школьник-шамыч стройно ошкыл пурат. Йочашамыч кидешышт живой пеледыш дене ыштыме кугу букет-шамычым кученыт, пионер-шамычын ужашыже красноармейский формым, молыжо—краснофлотец формым чиеныт. Кидеш модышым кучен октябренок-шамыч ошкылыт. Балкон галлерейыште пионерский оркестр строитлалт шогалеш. Вер гычышт тарванен, с'езд делегат-шамыч пеледыше советский детворам саламлат.

Жизверадостный куд йоча—Люся Ионова, Нина Молева, Светик Шейнман, Миша Фуруев, Соня Шипкова, Шура Шпитальник—трибуныш кӱзат да с'ездым коллективно саламлаш тӱҥалыт. Шке юностьыштын чыла йывыртымашыже верч, пиалан илыш верч нуно партий ден Сталин йолташлан пионерский таум каласат.

МАЛЕНКОВ йолташын докладше

МУЧАШ

воплощатлымаш, ЦК ден Сталин йолташ йыр партийын сплоченностьшым воплощатлымаш лийын шога. (Сово кырымаш).

Йолташ-шамыч, мандатный комиссий партийын XVIII с'ездшылан докладыватла: Московский, Ленинградский областной партийный конференцийлаште, Украинский, Узбекский, Казахский ден Белорусский республика-шамычын областной партийный конференцийлаштыште, Грузийын, Азербайджанын, Арменийын, Таджикистанын, Киргизийын нацкомпартий с'ездлаштышт, Татарийын, Башкирийын конференцийлаштышт, Ростовский, Ивановский, Горьковский, Воронежский, Куйбышевский, Краснодарский, Сталинградский, Хабаровский, Приморский, Ново-Сибирский, Саратовский, Орловский, Свердловский да моло областной ден краевой партийный конференцийлаште партийын XVIII с'ездышкыже делегатлан тайный голосований дене единогласно Сталин йолташым сайлыме. (Чыланат шогалыт, овацийыш кусныло рӱжге сово кырымаш, возглас: „Кужу ӱмыран лийже Сталин йолташ!, „Сталин йолташлан—ура!", общий „ура").

Йолташ-шамыч, XVIII с'ездыш мемнан партий, великий Сталинын вуйлатымыже почеш, сплоченный да единый толын.

Кужу ӱмыран лийже коммунизмын великий вождьшо Сталин йолташ! (Чыланат шогалыт, овацийыш кусныло кужун сово кырымаш, возглас: „Мемнан рулевой Сталин йолташлан—ура!" „Кужу ӱмыран лийже Сталин йолташ!", общий „у р а").

58

ВКП(б)-ын XVIII С'ЕЗДШЕ

С'ЕЗД ДНЕВНИК

19 мартысе эр заседаний

ВКП(б) уставыште изменений-шамыч нерген Жданов йолташын докладшым обсуждатлымаш кок кече годым лийын. Пренийыште чылаже 21 еҥ выступатлен.

19 мартысе эр заседанийыште Жданов йолташын докладше почеш пренийыште Украинский КП(б) Киевский обком секретарь Сердюк, Орлов (Москва), Маркс—Энгельс—Ленин институт директор Митин, партий Ташкентский обком секретарь Юлдашев, Бирюков(кокымшо отдельный Краснознаменный армий военный советын членже), Читинский обком секретарь Мургов, тошто большевичка Землячка, Надежин (Военно-Морской Флотын политуправленийже), Вишниченко (Украина) да Хоменко (Украина) йолташ-шамыч выступатленыт.

Хоменко йолташын выступатлымыже деч вара прений чарлалтеш. Председательствоватлыше Щербаков йолташ тыге увертара: Жданов йолташын докладыштыже да тезисыштыже изложитлыме положений ден вывод шамыч ваштарешвозражений укелан лийын, докладчик заключительный мут деч отказыватла.

С'езд единогласный пунчалым луктеш—ВКП(б) уставыште изменений-шамыч нерген Жданов йолташын доклад тезисше-шамычым основылан приниматлаш. Тезис-шамыч дек тӧрлатымаш ден ешартыш-шамычым рассматриватлашлан да ВКП(б) устав текстыш изменений-шамычым вноситлашлан Жданов йолташын председательствоватлымыже дене 57 еҥ составан комиссий сайлалтеш.

Тидын дене 19 мартысе эр заседаний петырна.

20 мартысе кас заседаний

Председательствоватлыше Андреев йолташ с'ездын заседанийжым почмылан увертара. ВКП(б) Уставыште изменений-шамыч нерген доклад почеш Жданов йолташын тезисше-шамыч дек тӧрлатымаш ден ешартыш-шамычым рассматриватлашлан да ВКП(б) Уставын текстышкыже изменений-шамычым вноситлашлан с'ездын сайлыме комиссийын пашаже нерген увертараш мутым Жданов йолташ налеш.

Тезис-шамыч дек тӧрлатымаш ден ешартыш шамычым с'езд единогласно утверждатла. Варажым Жданов йолташын доклад тезисше-шамычым принимайыме тӧрлатымаш ден ешартыш-шамычге председательствоватлыше голосованийыш шында. Тӧрлатымаш ден ешартыш-шамычге Жданов йолташын доклад тезисше-шамыч с'ездын пунчалжылан единогласно утвердитлалтыт.

Варажым с'езд, рӱжге сово кырымаш дене, Всесоюзный Коммунистический (большевик-шамыч) Партийын Уставшым у редакций дене утверждатла.

Председательствоватлыше Андреев йолташ мутым Молотов йолташлан пуа. Молотов йолташ СССР калык озанлык развитийын кумышо пятилетний планже нерген тезис-шамыч дек комиссийын рассматриватлыме тӧрлатымаш ден ешартыш-шамычым с'ездлан утвердитлашыже вноситла. Комиссийын предложитлыме тезис-шамыч ден тӧрлатымаш ден ешартыш-шамычым с'езд утверждатла да варажым Молотов йолташын тезисшым с'ездын пунчалжылан единогласно утверждатла. Зал рӱжге совым кыра. Чыланат шогалыт, „ура“ кычкырымаш шокта.

Умбакыже Андреев йолташ ВКП(б) Центральный Комитет лӱм дене, Всесоюзный Коммунистический (большевик-шамыч) Партийын у программжым партийын очередной с'ездшылан утвердитлаш представитлаш манын, Всесоюзный Коммунистический (большевик-шамыч) партийын программыжым вашталтыме шотышто комиссийым ыштыме нерген предложенийым вносита.

Партийын программыжым вашталтыме шотышто комиссийын председательжынан Сталин йолташын сайлыме нерген предложенийым с'езд кӱдырчыла сово кырымаш дене вашлиеш. Делегат-шамыч шогалыт да Ленин пашан великий продолжательжылан, большевистский сеҥымаш - шамычын организаторжылан—Сталин йолташлан овацийым ыштат. Комиссийын составшым с'езд единодушно утверждатла.

Кас заседаний мучашге с'ездым Татарский АССР шемер-шамычын да железнодорожник-шамычын делегацийышт саламленыт.

21 мартыште с'езд шке пашажым пытарен

С'ездын 21 мартысе заключительный заседанийже Андреев йолташын председательствоватлымыже дене лийын.

Мут Шверник йолташлан ВКП(б) Центральный Комитет член-шамычым, ВКП(б) Центральный Комитет членыш кандидат-шамычым, Центральный Ревизионный Комиссий член-шамычын сайлымын результатшым огласитлашлан пуалтеш.

С'ездын тиде единодушный голосованийже шкенжын ВКП(б) ЦК-же йыр, Сталин йолташ йыр коммунизмын сеҥымашыже верч умбакыже кучедалашлан нигунамсе деч чот сплотитлалтше мемнан партийын крепостьшым, единствожым да монолитностьшым эн сайын ончыктен.

ВКП(б) XVIII с'ездын ончышаш паша радамже мучашке шуын. С'ездын пашаже пытен.

Андреев йолташ партийын XVIII с'ездшым петырымылан увертара.

„Виян лийже мемнан чапле большевистский партий!“

„Виян лийже Сталин йолташ, ура!“—кычкыралеш Андреев йолташ.

Нигунам лийдыме виян да куатле овацийым кусныцо рӱжге сово кырымаш. Пӱтынь зал, шогалын, Сталин йолташым, ВКП(б) Сталинский Центральный Комитетым саламла, чарныде „ура!“ кычкырымаш, национальный йылмешамыч дене возглас:

„Виян лийже Сталин йолташ!“

„Великий Сталинлан—ура!“—залыште куатле кӱдырчыла мӱгыра. Единый порыв дене охватитлалтше с'езд делегат-шамыч „Интернационалым“ мурат.

XVIII с'езд шке пашажым пытарыш.

ВЛКСМ ГОРКОМ ЗАМЕНЫЛАН НАЧАР ЯМДЫЛАЛТЕШ

13 мартыште комсомольский документ заменылан ямдылалтме вопрос дене ВЛКСМ Йошкар-Ола горкомын пленумжо эртыш. Пленумышто ВЛКСМ первичный организацийын секретарьышт да пленум член ден кандидат-шамыч участвоватлен. Пленумын участник-ше-шамыч ВЛКСМ горкомышто учет пашам пеш начар шындыме нерген чот критиковатлышт.

Горкомын учет паша дене заведующийже Смирнов йолташ шке пашашкыже серьезно ок относитле, тыгай отношенийже денак ВЛКСМ райком-шамычын личный картычкым йодын колтымыштлан шуко жап годым вашмуты пуэден огыл. Теве Смирнов комсомолка Хафизова йолташын личный картычкыжым, тудын адресшым палыде кум гана Параньга райкомолыш колтен. Пытартышыжлан Параньга райкомолын учетчикше Вершинина йолташ Хафизован личный карточкыжым Обкомолыш колтен.

Санденак горкомолышто „неизвестный-шамыч“ кажне кечын шукемыт: март тылзе тӱҥалтышыште 45 „неизвестный“ ыле гын, 20 мартлан 170 еҥ марте шукемын. Чыжым, нине „неизвестный“ кокла гыч шукыжо городской комсомольский организацийлаште пашам активно ыштат (Тавашов—ПЛТИ да молат). А горкомол пашаеҥ-шамыч тидым але мартенат шинчен огытыл. Тыгак горкомол первичный организаций-шамычын колтымо протоколлан нимогай вашмутым пуэн огыл.

Тиде ден пырля южо первичный комсомольский организаций-шамычат шке организацийыштышт „неизвестный-шамычым“ кычал муаш огыт тырше. ВЛКСМ горкомыш толын шке организацийыштышт улшо комсомолец-шамычын личный картычкыштым огыт провератле.

Теве марпединститут пелене ВЛКСМ первичный организацийыште тачe кечылан 40 „неизвестный“ шотлалтеш. Организацийын секретарьже Архипов йолташ (ВЛКСМ горком бюро член) нине „неизвестный“ - шамычым муышаш верч огеш тырше, организацийыштыже кунар комсомолец улыт тудымат точно огеш шинче.

Типографий пелене ВЛКСМ организацийыште гын, заменылан ямдылалташ але тӱҥалынат огытыл. Тиде вопрос дене комсомольский собранийым ямдылалтде эртареныт. Собранийыш 25 комсомолец гыч 11 гына толын. Комитет член Егоров шкежат толын огыл. Комсомолец-шамыч членский взносым тӱленыт гынат, билетыштышт нимогай отметкат уке. Комитет секретарь Антонова йолташ заменылан образцово ямдылалтшаш верч огеш тырше.

Тыгай организаций-шамыч оло мучко ятыр улыт.

Горкомоллан тудым учитыватлен пенгыде выводым ыштышаш кӱлеш.

С. А. Волков.

Сайын ямдылалтын вашлийына

СОТНУР. (Телефон дене). 15 мартыште ВЛКСМ райкомын пленумжым эртарыме. Пленумышто чылаже 71 еҥ лийын. Пленум комсомольский документ - шамычым заменитлыме нерген ВЛКСМ ЦК-н закрытый письмажым обсуждатлен. Тылеч посна тиде вопрос денак ВЛКСМ комитет секретарь, комсорг-шамычын да комсомольский актив-шамычын совещанийыштым эртарыме.

Пленум ден комитет секретарь-шамычын совещанийышт деч вара, ВЛКСМ ЦК-н закрытый письмажым обсуждатлаш районный центр гыч 35 уполномоченный-шамычым верлашке колтымо. Кызыт тиде вопрос дене 14 первичный организацийлаште закрытый комсомольский собранийым эртарыме. ВЛКСМ ЦК-н закрытый письмажым обсуждатлыме деч ончыч мемнан районышто ятыр „неизвестный“ комсомолец-шамыч шотлалтыныт. Кызыт тиде шотышто решительный мер-шамыч ышталтын. Тачe кечылан тыгай комсомолец-шамыч 5 еҥ чоло кодынит. Тиде шотышто учет паша дене вуйлатыше Солдатов йолташ кугу пашам ыштен.

Кызыт районышто 5 первичный организаций-шамыч комсомольский документ-шамыч заменылан тӱрыс ямдылалт шуынит. Райздрав пелене комсомольский комитет (секретарь Тойкинова) ден Отымбальский НСШ пелене комитет (секретарь Тресков) эн примерный организаций улыт.

ВЛКСМ райком секретарь— ЛУКАЕВ.

СИТЫДЫМАШЫМ ПЫТАРЕНЫТ

КУЖЕНЕР. (Телефон дене). 15 мартыште ВЛКСМ райкомын пленумжо лийын. Пленумышто комсомольский документ-шамычым заменитлыме нерген докладым колыштмо да ВЛКСМ ЦК-н закрытый письмажым обсуждатлыме. Пленумын ятыр членже комсомольский озанлык ден учет пашам саемдыме шотышто райкомолын начар руководствыжо нерген критиковатлышт. Теве Иванова йолташ комсомольский документ-шамычым аралымаште райкомолын ситыдымаш-шамычшым ончыктен чот критиковатлыш. Пленумын южо членже-шамыч пленумлан начар ямдылалтме нерген ончыктен ойлышт.

„Неизвестный“ комсомолец-шамычым кычал мумо шотышто райкомол пытартыш жапыште ятыр пашам ыштен. Кызыт тыгай комсомолец-шамыч 25 гыч 5 еҥ кодынит. Нине 5 комсомолецше Йошкар Армийыш каеныт. Кызыт райкомол нунын адресыштым палаш налашлан комсорг-шамычлан поручатлен. Учет паша дене вуйлатыше Хорошавин йолташат шке пашажым сайын организоватлен. ВЛКСМ ЦК-н закрытый письмажым обсуждатлаш верлашке 72 уполномоченный-шамычым колтымо. Тачe кечылан тиде вопрос дене 16 организацийлаште закрытый собранийым эртарыме.

ВЛКСМ райком секретарь— ЯНДУЛИН.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон №90
Упол. Главлита Маргосиздата.